Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

Ленин—Сталин паша верч кучедалаш ямде лий!

Ямде лий

ВЛКСМ МАРОБКОМЫН ОРГАНЖЕ

Адрес: Йошкар-Ола, Совет пӧрт, „Ямде лий“ редакций.

СССР Верховный Советын Кумышо Сессийже. Союз Совет ден Национальность Советын пырля заседанийже. Снимкыште—СССР Верховный Совет президиумын ложыштыжо (пурла гыч шолашке): Сталин, Маленков, Бабаев Хивали, Тимошенко, Буденный, Папян да Наталевич.

ВКП(б) ЦК-н ОЧЕРЕДНОЙ ПЛЕНУМЖО НЕРГЕН ИНФОРМАЦИОННЫЙ УВЕРТАРЫМАШ

Тиде кечылаште ВКП(б) ЦК-н очередной пленумжо лийын.

Пленум тыгай вопрос-шамычым обсудитлен: а) колхоз-шамычын общественный мландыштым разбазаривалий деч аралыме мера шамыч нерген, б) урожайым поген налаш да ял озанлык продукт шамыч заготовкылан ямдылалтме нерген, в) ВКП(б) ЦК пелен Партий Контроль Комиссийым сформироватлыме нерген, г) верысе советлашке шемер депутат-шамычым сайлымашым эртарыме нерген да соответствующий решений шамычым приниматлен.

Пленум ВКП(б) ЦК ден СССР СНК-н тыгай пунчал проектыштым одобритлен:

а) Колхоз-шамычын общественный мландыштым разбазаривалий деч аралыме мера шамыч нерген.

б) Урожайым поген налаш да ял озанлык продукт-шамычым заготовкылан ямдылалтме нерген.

СССР Верховный Советын Кумышо Сессийже шке пашажым пытарен

26 майыште СССР Верховный Советын кок палатшат посна заседатленыт.

Союз Советын заседанийыштыже Союз Советын Бюджетный комиссий членже депутат К. И. Николаеван содокладшым колыштмо. Национальность Советын заседанийыштыже Национальность Советысе Бюджетный комиссий Председатель, депутат И. С. Хохловын содокладшым колыштмо.

Содоклад-шамыч деч вара кок палатыштыжат 1939 ийлан государственный бюджет нерген доклад почеш прений лийын. Прениыште ойлышо-шамыч государственный бюджетым одобритленыт.

Депутат-шамыч Национальность Совет заседанийын правительственный ложышкыжо Сталин йолташ да партий ден правительствын членыштын лекмыштым шокшын вашлийыт.

СССР Оборонo пашалан 40 миллиард тенгем ончымо. Тиде цифырым депутат-шамыч кугун одобритленыт.

27 майыште Союз Советын 3-шо заседанийже лийын. Тыште СССР государственный бюджет нерген доклад почеш прений умбакыже лийын. Союз Советын 1939 ийлан СССР государственный бюджет нерген законым ик ой дене пенгыдемден.

29 майыште Национальность Совет 1939 ийлан СССР государственный Бюджет нерген законым ик ой дене пенгыдемден.

Союз Совет ден Национальность Советын пырля заседанийыште СССР Верховный Совет Кумышо Сессийжын кокымшо ден кумышо вопросшым ончымо. Кокымшо вопрос дене—„Строительство дене общесоюзный Калык Комиссариатым образоватлыме нерген“ докладым СССР Калык Комиссар-шамыч Совет Председательын Заместительже А. И. Микоян йолташ ыштен.

Тиде вопросым обсуждатлыме деч вара палатлаште посна голосоватлен, СССР Верховный Совет „Строительство дене общесоюзный Калык Комиссариатым образоватлыме нерген законым“ ик ой дене утвердитлыме.

СССР Верховный Совет Сессийын кумышо вопросшо-„Союзный республиклаште автомобильный транспорт республиканский Калык Комиссариат-шамычым образоватлыме нерген“ СССР Калык Комиссар-шамыч Совет Председательын заместительже Н. А. Булганин йолташын докладшым колыштмо.

Тиде вопросым обсуждатлыме деч вара палатлаште посна голосоватлен, СССР Верховный Совет „Союзный республиклаште автомобильный транспорт республиканский Калык Комиссариат-шамычым образоватлыме нерген законым“ ик ой дене пенгыдемдыме.

СССР Верховный Советын решенийже почеш СССР Верховный Совет Кумышо Сессийын ончышаш пашашкыже СССР-ын Внешний политикыже нерген Иностранный паша Ка-

(Мучашыже 2-шо стр.)

ОТРЯДЛАН КЕҤЕЖЫМАТ ПАШАМ ЫШТЫМАН

Вашке тунемме ий пыта. Ынде тыршен тунемме деч вара тендам сай, интересный каныш вуча.

Кеҥежымсе весела жап—пионерский отрядын, форпостын пашажлан пеш сылне жап. Йошкар галстукан дружный йоча-шамыч мом гына ыштен огыт керт!

Эҥерын серже воктен путешествийыш каен, тудым исследоватлаш да тунемаш; военный модышым организоватлаш, вожатый дене пырля чодрашке каяш да тушто лагерьым ыштен икмыняр илаш; тӱрлӧ спортивный модышым, соревнованийым эртараш;

пошкудо колхозыш миен, иктаж постановкым шындаш; оборонный значоклан нормым слатлаш пеш сай паша. Да, вет тиде тендан ыштен кертме пашадан ик изи ужашыже гына. Кажне пионерский отряд, форпост але звена шкеныштын планышкышт тыгай пашам лу дене ешарен кертыт.

Но ятыр отряд - шамыч тидын нерген йӧршешат огыт шонналте. Школышто занятий пыта—отрядат паша ыштымым чарнымашке шуэш.

— Айда,—шонат южо вожатый - шамыч,—занятий пытен, южышт лагерьыш каят, шукышт яллаште илат, шагалышт гына школа пелен лийыт. А вунышт каникулым кузе моштат туге эртарат, отрядлан паша ыштымым чарнашат лиеш.

Тыге шонаш огеш йӧрӧ. Тыгай шонымашым пытараш кӱлеш. Отрядлан кеҥежымат пашам ыштыман. Пионер-шамыч шагалын кодыт гынат, тиде отрядын пашажлан пырчат ок мешае. Школа дек лишыл пионер-шамыч школа пелен улшо отрядыштак пашам ышташ тӱҥалын кертыт.

Школа деч ӧрдыжсӧ колхозлаште форпостым организоватлаш кӱлеш. Пионер - шамыч шукын улыт гын, отрядымат ышташ лиеш, вожатыйым, шкендан колхоз пелен комсомольский организаций уке гын, ВЛКСМ райком ойыра. Форпостын председательжылан шкендан кокла гыч сай йолташым, эн активный да политик шотышто палышым сайлаш кӱлеш. Форпостышто 50—70 йоча деч шуко ынже лий.

Отрядын, форпостын могай пашам ышташ тӱҥалме нерген пырля каҥашыза. Планышкыда тӱрлӧ пашам пуртен кертыда. Тидын верген тыланда кызытак шонналташ кӱлеш, уке гын, вараш кодыда. Вес номер газетеш ме ик отрядын кеҥежым мом ышташ шонымышт нерген печатлена. Каникул жапыште мом ышташ тӱҥалмыда нерген теат мемнан дек возыза.

51

СССР Верховный Советын Кумышо Сессийже шке пашажым пытарен

МУЧАШ

лык Комиссариатын увертарымашыжым ештарыме. Тиде вопросым Союз Совет ден Национальность Советын пырля заседанийыштышт колыштмо.

„Международный положений да СССР-ын внешний политикыже нерген“ 31 майыште СССР Калык Комиссар-шамыч Совет Председатель да Иностранный паша Калык Комиссар В. М. Молотов йолташ докладым ыштен. Молотов йолташын докладше почеш СССР Верховный Совет тыгай пунчалым ик ой дене приниматлен:

„СССР Правительствын внешний политикыже нерген СССР Калык Комиссар-шамыч Совет Председатель да Иностранный паша Калык Комиссар В. М. Молотов йолташын докладшым колыштмек, Советский Социалистический Республика-шамыч Союзын Верховный Советше Правительствын внешний политикыжым тичмашнек да пӱтынек одобрятла“.

Тидын деч вара СССР Верховный Советын Кумышо Сессийже шке пашажым пытарен.

Чыла нерген кучыкын

Физкультура да спорт паша дене Всесоюзный комитет самырык шахматист москвич А. А. Котовлан гроссмейстер званийым присвоитлен. Тиде—кумышо советский гроссмейстер.

Шукерте огыл пытыше Всесоюзный шахматный чемпионатыште Александр Котов кокымшо верым налын.

* * *

Федоров йолташын вуйлатыме кол кучышо баркасын командыже Каспийский тенгызыште (Туркменский АССР) 680 килограмм нелытан белугым кучен Тудын кутышыжо 4 метрат 16 сантиметр.

Шукерте огыл Горький лӱмеш культура ден каныме центральный паркыште (Москва) „Военно-Морской Флот СССР“ выставка почылтын. Снимкыште: Выставкын „Русский флотын историйже“ разделыштыже—XIX курымысо парусный военный корабль модельым ончат.

ТАСС фотохроника.

Эрла 4-ше, 5-ше да 6-шо класслаште тунемме ий пыта

Соревноватлен тунеммаш сай результатым пуа

Мый шыжым тунемаш тӱҥалме годымак 7-ше классым хорошо да отлично отметка дене тунемын пыташ мутым пуэным ыле. Садланак отличница Егорова Ефросиния дене теле гоч соревноватлен тунемын улына. Тыге тунеммаш ударница радамыш шогалаш полшыш. Тунеммаште Егорова эре полшен. Тыге мый туддеч почеш кодын омыл.

Испытанийланат коктын ямдылалтын улына. Вашваш вопросым пуэдена ыле.

Испытаний тӱҥалмек, ик консультацийымат кодымашна уке.

Але марте 7 предметым отлично сдатленам. Химия дене хорошо налаш шоненам ыле да посредственно отметкым гына нальым. Тидлан доволен омыл. Мылам алгебра поснак нелэ ыле. Садланак Егорова Ефросиния деч полышым йодынам. Тудо мыланем шуко полшен. Испытанийыште алгебра дене устно да письменно денат отлично отметкым нальым. Тидлан пеш куанышым.

Эше геометрий, литература (устный да письменный), зоологий, Конституций, немецкий язык предмет-шамыч дене сдатлышаш уло. Нине предмет-шамычым отлично сдатлаш шонем. Тиде куд предмет кокла гыч Конституций мыйын эн йӧратыме предмет.

Кузнецова София.

Медведево НСШ, 7-ше „Б“ клас.

ПЕЛЫЖЕ УТЛА ОТЛИЧНО ОТМЕТКЫМ НАЛЫНЫТ

Таче 5-ше классыште арифметика дене испытаний. Тунемше-шамыч мологунамсе гаяк куанышe настроенияш улыт.

Учительын ӱжмыжӧ почеш ӱстел деке Бабин Олег, Мочалова Лида, Виндюшов Александр билетым толын нальыч.

Изиш лиймек Бабин Олег вопрос почеш ответым пуаш тӱҥале. Тудо кажне чырыкыште отлично тунемын. Консультацийышкат эре коштын. Олег правил-шамычым раш да чын каласыш. Задачым чыла сайын ыштыш.

Тудын почеш Мочалова Лида лекте. Тудо ала молан волноватлыш. Мо тугай числитель вопрослан вашмутым луген ойлыш. Но тунамак шке титакшым шиже да уэш сайын каласыш. Тидлан тунемше-шамычат куанышт. Вет тудо арифметика дене эре хорошо да отлично отметка дене тунемын.

Виндюшов Александрын доска деке лекмекыже тунемше шамыч поснак волноватлышт. Тудо теле гоч посредственно гына тунемын. Южгынам задачым пеш начарын ыштен. Но тудын чыла вопрослан сай ответым пумекше, тунемше-шамыч успокоитлалтыч. Виндюшов посредственно дене тунеммыжым шотыш налын, испытанийлан сайын ямдылалтын. Ик консультацийымат коден огыл. Тыге тудо хорошо отметкым нале. Икте почеш весе чыла тунемше испытанийым эртышт. Таче арифметика дене 32 тунемше-шамыч кокла гыч 19 тунемше отлично, 9 хорошо, 4 посредственно отметкым нальыч.

Тунемше-шамыч арифметикым сай палат. Тидым испытаний раш ончыктыш.

П. Клюкин.

Медведево НСШ.
Йошкар-Ола район. 31 май.

Йошкар-Оласе 4-ше номеран 5-ше классыште русский язык дене испытаний. Ударница Аксенова Тамара учительница Е. Ломоносован йодмыжлан вашмутым пуа. Фото С. Чуршуковын

Йошкар-Ола 7 номеран школын 6 классыште тунемше-шамыч проверочный испытаний деч вара куанен мӧҥгышт каят.

Фото Овечкинын.

Пытартыш испытанийымат сайын сдатлаш

Ме вич предмет дене испытанийым сдаватлышна. Таче мемнан классыште географий дене испытаний. Пытартыш испытанийымат сайын сдатлаш,—чылаштынат тыгай шонымаш.

Испытаний кайме жапыште мемнан класс школыштына эн сай результатым ончыктен. Теве Маточкина Нина, Бастраков Миша, Мосунова Тоня, Пушникова Валя испытанийым отличнын сдатленыт.

Вот руш йылме дене диктантым чыланжак сайын возен огытыл. Харитонов Толя лу дечат шуко йонгылышым ыштен.

Тудо шке ак титакан. Мӧҥгыштыжӧ сайын огеш ямдылалт, шуко модеш. Теве шукерте огыл руш йылме дене консультацийышкат толын огыл ыле.

— Сайын тунемаш тӱҥалам, плохым пытарем, манын, класс ончылан мутым пуэн ыле. Вот ынде руш йылмым шыжым угыч сдаватлашыже верештеш.

Кузьминых Гена.

Йошкар-Ола 4-ше номеран школа, 6-шо „Б“ класс.

Начар отметкым налше иктат лийын огыл

Звонок лиймек VI-ше классыште тунемше-шамыч шке верышкышт шинчыч. Йоча-шамыч чылан весела да спокойный улыт.

Таче русский язык дене испытаний лие. Мый чыла правил-шамычым сайын повторитленам ыле да учительын йодмыжлан раш ответым пушым. Сай ответым нальым. Моло тунемше-шамычат хорошо да отлично дене сдатленыт. Теве: Григорьев Алеша, Ландышева Ф., Бакулин Хамет отлично отметкым нальыч. Нуно моло предмет денат испытанийым отлично сдатлeныт.

Але марте мемнан классыште начар отметкым налше иктат лийын огыл.

Григорьев Алеша.

Нурӱмбал НСШ.
Морко район.

§§

Кумышо Сталинский Пятилеткыште у стройко-шамыч

Кажне ийын шӱдӧ да тӱжем дене сталинский у стройко-шамыч стройыш шогалыт. Первый пятилеткыште 39 миллиард тенгеаш у да угыч переоборудоватлыме стройкым, кокымшо пятилеткыште 103 миллиард тенгеаш стройкым ыштыме. Кумышо пятилеткыште 193 миллиард тенгеаш у да переоборудоватлыме предприятий-шамыч стройыш шогалыт.

Самарский Лука районышто, Куйбышев ола деч торашке огыл, тӱняште ик кугу сооружений—Куйбышевский гидроузел строительствылан ямдылалтмаш паша виян кая. Изыскательный паша ыштен пытаралтеш. Подсобный предприятий-шамычым. (механический завод, теплоэлектроцентраль да молат), кӱртньӧ корным, шоссем ыштат. Красный Глинка ял воктен кугу плотина строитлалтеш. Тыштак да эше Переволок села воктен кок гидростанций ыштыме лийыт, нуно кажне ийын 15,5 миллиард киловат час электроэнергийым пуаш тӱҥалыт. Тудо СССР-ысе чыла электростанций-шамычын пумо энергийын 40 процентшым составлятлаш тӱҥалеш. Куйбышевский гидроузелын мощностьшо Днепрогресын мощностьшо деч куд гана кугу, США-се „Грэнд-Кули“ тӱнямбалсе кугу гидростанцийын мощностьшо деч иктат пелэ гана кугу лийшаш.

Гидростанций—Италийысе чыла электростанций-шамычын пумо наре энергийым пуаш тӱҥалеш.

Вашке мланде черпатлыше снаряд, экскаватор-шамыч ходыш колталтыт. Но ончылно кугу паша-шамыч улыт.

Куйбышевский узелын значенийже пеш кугу. Тудын электроэнергийже мыланде шӱйым миллион тонным экономитла. Волга вӱд ятыр кӱш кӱза. Тыге пароход-шамыч кенгежым Астрахань гыч Рыбинск марте кошташ тӱҥалыт. Гидроузел Заволжьышто кукшо ийлан мучашым ышта. Кугу электронасос-шамыч волжский вӱдым серын шола могырышкыжо нӧлтат. Тудо вӱд 3 миллион гектар кумдыкан шыдаҥан нурым влага дене тема. Тиде киндан вер идалыкыште 200 миллион утла пуд шурным пушаш.

В. В. Маяковский

КӦ ЛИЯШ?

Ийготем ден кугемам—
мый лиям латшым няш.
Кушто, мом ышташ тунам,
могай пашаш каяш?
Кӱлешан работник-влак—
столяр дене плотник-влак!
Мебель ышташ—шоналтыман:
ондакше
ме
налына пӧрням,
пӱчкына онгам
кужым да лопкам.
Ты онгаштым
тыгерак
ишыкта
ӱстел-верстак.
А паша дене
пила
калитлалте ялт шийла.
Пужарым
кидыш—
весеме пашаже:
я тӧрсырым, укшым
тӧрла чылт пужарже.

А пужарме шӱк сай,
нарынчалге модыш гай.
Шар кӱлеш гын
мыланна
пеш йыргешке,
ме йыргешкым пӧрдена
токарный станокеш.
Ямдылена эркын молым—
ящикым, ӱстел-йолым.
Ыштышна тынарым—
пӧкеным, ӱстелым!
Столярлан сай, чынак,
а инженерлан—
сайрак.
Пӧрт ышташ каем ыле—
мыйым туныктышт ыле.
Эн
ондакше
чертитлем
пӧртым
мый,
кузе шонем.
Тыште эн главныйже:
сӱретлыме зданийже
лийже

моткоч сай
да илыше гай.
Теве—ончыл вер лиеш—
тудо манылтеш:
фасад.
Тидым кажныже
ужеш:
тиде—ванна,
тиде—сад.
План ышталте;
йыр кумдан
шӱдӧ сомыл
тӱжем кидлан.
А леса-влакше йыр ваш
энгертеныт каваш.
Кушто паша нелэ,
туш
толеш лебедке,
кӱшкӧ нӧлта балкым,
пуйто пондым,
да конгаш калитлыманым
нумалеш вет кермыч-влакым.
Леведыш—кӱртньӧ леведман,
пӧрт ямде лие,
леведышан.
Моткоч сай пӧрт,
кугу, онгай,—
чыла ныл могыр-велымат,
йоча-влак ынде тушто сай
да йонгыдын илат.
Инженерлан сай, чынак,
а докторлан—
сайрак.
Йоча эмлаш каем ыле—
мыйым туныктышт ыле.
Черым
мый
эмлем йочаным,—
пеш пайдан манам пашамым!
Мый мием Петя дек,
мый мием Поля дек.
„Поро кече, йоча-влак!
Кӧ тендан дене черле?
Могай илмашда?
Кузе мӱшкырда?“
Очки ден
ончалам
йылмыдан мучашдам.
„Ты градусникым, йоча-влак,
шындыза конгла-йымак“.—
Куаналын йоча-влак
шындат конгла-йымак.
„Пеш сай лиеш
тыланет
порошокым нелашет,
да микстурым
совла ден

изин-изин йӱылдаш...
Тылат
возаш-малаш кӱлеш...
Тылат—
компресым мӱшкыреш,
Тыге—
тендан
сӱан лиймеш—
чыла, конечно, паремеш“.
Доктор-влаклан сай, чынак,
а пашазылан—
сайрак.
Мый пашазе лиям ыле—
мыйым туныктышт ыле.
Кынел
да кай!
Ӱжеш гудок—
толна меат заводышко.
А калык—рота наре вет,
шӱдӧ але кок шӱдӧ.
Икте мом ыштеш ок керт,
ыштена ме тӱшка ден.
Вашкӱзӧ ден
пӱчкын
кертына ме кӱртньым,
кечыше кран ден
шупшына ме нелым.
Паровой молотна
рельсым шудыла тӱнда.
Левыктена вулным,
вӱдена машиным.
Паша кажнынак
кӱлеш ик семынак.
Мый гайкым ыштем,
а тый,—
ты гайкылан
винтым
ыштет.
Чыланан
паша пырля
сборочный цехыш кая.
Болт-влак,
пурыза
иктӧр рожышко,
ужашлам

В. В. МАЯКОВСКИЙ.

погыза
те
икверышке.
Шикш—
пич,
кӱдыр—
чан.
Пӧрт—
тич
йӱк—
йӱан.
Тыге
лектеш вет паровоз,
тендам,
мемнам
кондышташ.
Заводышто сай, чынак,—
а трамвайыште—
сайрак.
Мый кондуктор лиям ыле—
мыйым туныктышт ыле.
Кондукторлан

тышкат-тушкат,
суран кугу сумкаж ден—
тудлан,
кеч тӱрыс кечымат,
кошташ лиеш трамвай ден.
„Илаше да рвезе,
билетым те налза,
билетше тӱрлӧ вет,
нал кеч могайым,—
ужаргым,
йошкаргым
да керек кандым!“
Рельс дене коштына,
рельсым эртышна кудал.
Чодра деке волышна—
шич да
ырыктал.
Кондукторлан сай, чынак,
а шоферлан—
сайрак.
Мый шофер лиям ыле—
мыйым туныктышт ыле.
Гӱжла пеш писе машина,
яклешт чымен.
Сай шофер мый лийнам,—
от керт чарен.
Кушко, каласе—
каяш тыланет?—
Ок кӱл мылам рельсе,
ковдем вик
мӧнгет.
Кае—
на,
йӱк—
лена:
„Корно
деч
кор—
ангза!“

Да, шоферлан сай, чынак,
а летчиклан—
сайрак.
Мый летчик лияш ыле—
мыйым туныктышт ыле.
Бакыш мый оптем
бензиным,
тарватем пропеллерым.
„Пыл-каваш, мотор,
нынгай,
лап верла олмеш
кайык
мурышт воктенем“...
Лӱдаш гын ок йӧрӧ,
кеч шолем,
кеч йӱр.
Ончылтем мый пылым,
пылым-шулдыраным
Пӧрдын ош вӱтельыла,
чонгештем мый тенгызлам.
Мут лукде ончен
курыклам вончем.
„Нангай, мотор,
намий мемнам
шӱдыр-влак дек,
тылзышкат,

кеч тылзе дек да шӱдыр дек
моткоч тора гынат“.
Летчиклан сай, чынак,
а матрослан—
сайрак.
Мый матрос лиям ыле,—
мыйым туныктышт ыле.
Упшыштем тасма
кылдалтын,
а матроска—
якорян.
Кенгеж мучко
ийын коштым,
ялт сенгалте океан.
Арам те, толыкын,
тӧрыштылда,
циркачлан кӧранаш,
рейлаште да мачта ден,
коштам, кузе шовем!
Поран-мардеж, тый чарне,
осал тӱтан, тый лий
шыпак,—
почам мый
южный
полюсым,
а Северныйым—
чынак.

Ты книгам шергалын кай,
сайын пыште ушакылеш—
кеч могае паша сай,
ойро—
там почеш!

И. Стрельников кусарен.

Юринский начальный школышто пашам ыштыше орденоносец-учительница П. Лосева пионер отличник-шамыч дене прогулкышто коштыт. Фото С. Чуршуковын.

УЖАР ОЗЫМ

Ужар озым кылгын *) гае,
Вылгалтеш *) шерме ӱпла.
А мардеж „лый“ ӱдыр гае
Ӧндалын шыман рӱпша.

* * *

„Лыж“ леве йӱр йӱрыллалын
Мамык рокыш витара.
Вуй савалын ужар озым
У юж деве шӱлалта.

* * *

Шийын-шӧртньын кече лектын
Эрык эрым саламла.
Ик ой дене дружно лектын
Эр пашаш колхоз вашка.

А. Айгузин.

*) Кылгын—пеледыш лӱм, курыклаште шочеш.
*) Вылгалтеш—лойгалтеш.

52

Китайский калыкын героический кредалмашыже

Китайыште японец-шамыч ваштареш кредалмаште партизанский отряд-шамыч кугу рольым модыт. Нуно Китайский армийлан активно полшен шогат.

8-ше народно-революционный армий командующийын помощникше генерал Пен Дэ-хуай ик китайский газетыште партизан-шамыч нерген теве мом ойла:

— Японец-шамычын шуппын налме Хебей провинцийын восточный ужашыштыже Тяньшань гыч улшо вич тӱжем горно-пашазе-шамыч восстатленыт. Нуно кок японский батальоным пытарыныт, шуко военный материал ден оружийым шупшын налыныт да партизанский отрядым организоватленыт.

Японец-шамыч партизан-шамыч ваштареш моторизованный часть-шамычым колтеныт. Лӱддымӧ партизан-шамыч ӧрын огытыл. Нуно тушманын ыштышаш пашашт нерген сведенийым ончычак налмек, шудо пӱчкедыме кӱзым шуко и огеныт да тудым японец-шамыч кайме корнеш мландыш писыж дене кӱшкӧ керын шогалтеныт. Японец-шамычын моторизованный частьын эртен каймышт годым грузовик шамычын шинышт пӱчкедалт шитеныт.

Партизан-шамыч коклаште ӱдрамаш-геройня шамыч шуко улыт. Партизан отряд вуйлатыше—Тзей Тзинын лӱмжым уло китайский калык пала.

Сущенцов Вадим велосипед дене катала. (Йошкар-Ола).

Фото М. Чуршуксвын.

Йоча-шамычын олимпиадышт эртаралтеш

Марийский АССР СНК пелевсе искусство паша управлений ден Наркомпрос 20 июнь гыч 1 июль марте йоча-шамычын районный ден оласе художественный самодеятельность олимпиадыштым эртара.

Олимпиадын цельже—1938-39 тунемме ий жапыште школлаште художественный самодеятельность воспитаний пашан итогшым ыштымаш.

„Каникулы" мут кужеч лектын?

„Вашке каникул".— тыгай мутым кызыт ме чӱчкыдын ойлена.

Но „каникул" мутым руш йылмыш точно кусараш гын, йӧршешат вес семын шокта: „Вашке... пес".

Молан тушто пийже? (пес—пийым ончыкта). Пий ден школьный занятийыште лийше перерыв коклаште могай кылдыш уло?

Тыште, конешне, пий нерген огыл, а небесный „Пес" нерген ойлалтеш. Тудо Орион созвездий деч юго-востокышкыла улшо южный каван созвездийжым ончыкта Тиде созвездийын эн волгыдо шӱдыржӧ—„Сириус"—небесный сводын (пылпомыш) моло шӱдыржӧ-шамыч деч эн волгыдылан шотлалтеш.

Вич тӱжем ий ончыч египтянин-шамыч шкеныштын календарьыштым „Сириус" шӱдырын коштмыжо дене ыштеныт.

Сириус—„песья звезда" (латынла „стелла каникула")—шокшо кеҥежын толмыжым палдарен.

Шокшо кеҥеж тӱҥалме годым каныш тӱҥалын. Тиде каныш Сириус шӱдыр гыч „каникулы" лӱмым налын. Тиде мут мемнан деке толын, тыге школьный занятий деч вара канымашым „каникулы" манаш тӱҥалыныт.

Кум оборонный значокем уло

Школыш тунемаш пурымем годымак оборонный значок-шамычлан нормым сдатлаш шоненам ыле. Шонымемым шуктышым. Кызыт оҥыштем БГТО, ПВХО, ГСО значок-шамыч улыт. Ынде ЮВС значоклан нормым сдатлаш ямдылалтам.

Иванов Витя.

У-Тор'ял район. Тошто Тор'ял средний школа. 6-шо „А" класс.

АРТИСТ ДЕН МУЗЫКАНТ-ШАМЫЧЫМ ЯМДЫЛЫШЕ-ШКОЛА

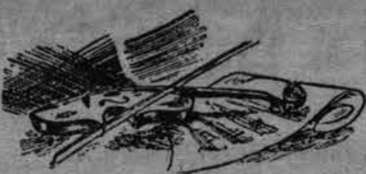
Те чыланат радио дене передаватлыме музыкым колыштыда, тудым йӧратеда. Тендан кокла гыч шукыжо скрипкам, кӱслем, балалайкым, гармоньым да моло тӱрлӧ музыкальный инструмент-шамычымат шке шоктат. Оркестрлаште активный участникше шамыч улыт.

Кажне ийын, шӱдӧ пионер ден школьник-шамыч йоча художественный самодеятельностьым ончымаште участвоватлат да ышке ыштын достиженийыштым ончыктат. Шукышт сай музыкант да артист лийнешт.

Йошкар-Олаште артист ден музыкант-шамычым ямдылыше—Музыкально-театральное училище уло. Тышке 7 классым тунем пытарыше-шамыч тунемаш налалтыт. Ийготышт 16 вяш гыч 25 ий марте лийман.

Тиде училище шуко артист ден музыкант-шамычым ямдылен луктын да луктеш. Училищым тунемын пытарыше-шамыч кокла гыч шукышт Москва ден Ленинградысе высший учебный заведенийлаште тунемыт.

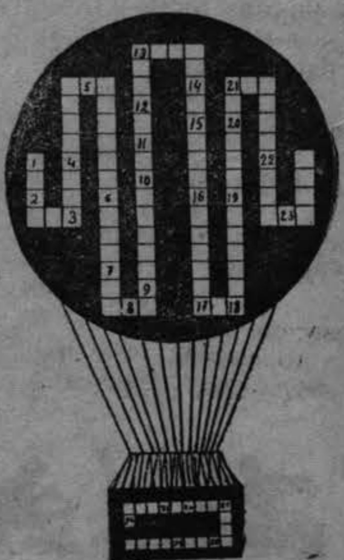
Тунемаш пурымо нерген „Марий Коммун", „Марийская Правда" да „Рвезе Коммунист" газетлаште раш возалтеш.

Чайнворд

1. Скелетын ужашыже. 2. Дикий животный. 3. Тудын гыч металлым ыштат. 4. Азийсе эҥер. 5. Тамле фрукт. 6. Иман нушенге. 7. Садыште улшо фрукт. 8. Еҥ лӱм. 9. Ял озанлык специалист. 10. Чодрасе ěмыж. 11. Европейский государствын столицыже. 12. Пакчаште шочшо икияш растений. 13. Африкысе государство. 14. Сочиненийын ужашыже. 15. Италийын промышленный олаже. 16. Еҥ лӱм. 17. Культурный урожай. 18.

Аэроплан. 19. Сибирьысе кугу чодра. 20. Еш лӱм. 21. Фрукт лӱм. 22. Корма. 23. Волейбол дене модмаште кӱлеш. 24. Азийсе государствын столицыже. 25. Тӱс. 26. Воздухын составше. 27. Плотникын ӱзгар. 28. Европейский государствын столицыже. 29. Химический элемент.

Бакланов Иван.

Шеклянур НСШ.
Йошкар-Ола район.

Шарада

Сурт кайыкын йӱкшӧ гыч
Ныл буквам тый колат.
Кок буквам ешарет гын,
Русский писательым тый палет.

Димитриев Володя.

Нурӱмбал НСШ.
Морко район.

Географический йодыш

Могай эҥерын притокшо жапым ончыкта.

Очеев Миклай.

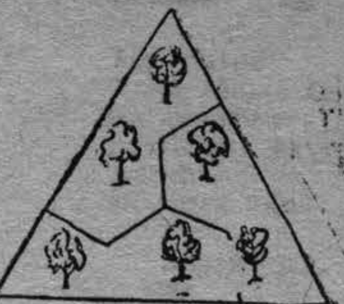
Олор НСШ. М.-Турек район.

Ответ-шамыч:

22 майысе „Ямде лий"-ым ончо.

Кузе пайлаш

Треугольникым кум ужашлан тыге пайлат:

Логогриф: копшаҥге, коршаҥге.

Логорифлан чын ответым: Шашкин Саня (Великополь средний школа, Оршанка район) колтен.

Туштан сӱрет: ур.

Эн ончыч чын ответым колтеныт: Абрамов Владимир (Манан мучаш НСШ, Роҥго район), Спиридонов Василий (Эҥер-ӱмбал ял, Йошкар-Ола район).

Отв. редактор—
И. М. МУЗУРОВ.

МЕМНАН ПУШКИН

6 июньышто шочмыжлан 140 ий темеш

Москвасе шуко еҥан ик центральный площадьыште памятник нӧлталтын шога. Кӱй пьедестальыште—плащым чийыше петырдыме кудыр вуян еҥын бронзовый скульптуржо. Тиде—Пушкин. Памятникыште палыме мут-шамыч:

„Мый нергенем увер шарла кугу Русь мланде мучко,
Ойлаш тӱҥалыт тусӧ тӱрлӧ йылме-влак;
Славянын гордый уныкаже, финн, да дикий улшо
Тунгус, да степьын таҥже калмыкат."

Великий Октябрьский социалистический революций деч вара гениальный русский поэтын пророчествыже шукталтын. Мемнан элыште Пушкиным палыдыме, луддымо, йӧратыдыме вер уке. Мемнан дене Пушкинын возымыжо кажне ийын миллион том дене шуко тӱрлӧ йылме дене издаватлалтеш. Тудын пеш чапле произведений-шамычшым рвезе, шоҥго, йоча-шамыч ик семынак йӧратат.

Пушкин народный поэт улмаш. Шӱдӧ ий ончыч тудын возымо произведенийже кызытат волноватлат, сай чувство-шамычым тарватат, ончыко, илышыш пиалыш ӱжыт. Вот молан Сталинский Конституций эпохышто, пиалан социализм мланде ӱмбалне разумын, эрыкын, культурын кечыже раш волгалтарыме эпохышто илыше калык-шамычлан Пушкин лишыл да шерге. Таче, тудын шочмылан 140 ий теммым палемден, ме искренний, шокшо йӧратымаш дене тудын нерген манына: „Мемнан Пушкин".

А. С. Пушкин лицейский жапыште.

* * *

Пушкин шучко жапыште илен. Россий тунам калык-шамычын пич тюрьмашт улмаш. Кресаньык-шамыч шке помещикыштын крепостнойышт лийыныт. Керек могай ончыл ойым, кеч могай эрыкан мысльым кугыжан самодержавий тӱнчыктарен. Элын сай еҥ-шамычше тюрьма ден ссылкылаште ындыралтыныт.

Тыгай нелэ ийлаште гениальный Пушкин эрыкын пламенный мурызыжо лияш шке кӧргыштыжӧ ситышын мужествым муын.

1825 ий декабрьыште Петербургеш декабрист-шамычын восстанийышт лийын. Восставатлыше коклаште Пушкинын йолташыштат лийыныт. Нунын кокла гыч южыжым вӱран кугыжа Николай Палкин казнитлен, моло-шамычым—каторгеш ындырен. Пушкин шкежат шуко ийым ссылкыште эртарен.

Но тиде тудым кӱрлын огыл. Рвезе жап гычак тӱҥалын шкенжын пытартыш кечыже марте шке благородный убежденийын знамяжым кӱшкӧ да смело кучен нангаен.

„Падший раб-шамыч, кынелза!"—шкенжын рвезе жапысе „Вольность" почеламутыштыжо тудо кычкыралын. А колымыж деч шукак ончыч огыл тыге возен.

„Тудланак мыйым калык нагала вет шуко годым,
Сай чувство-влакым лира ден пожалтенам,
Жестокий курым годым моктенам свободым..."

Пушкин шуко илен огыл. Тудо 38 ийыш каймекыже кугыжан правительствын колтымо негодяйын кидше дене дуэлеш колен.

Шкенжын кӱчык илышыштыже Пушкин путырак шуко ыштен шуктен.

Пушкин народный восстаний ден тудын вождь-шамычше нерген возен („Капитанская дочка", „История Пугачевского бунта", „Дубровский", „Песни о Степане Разине"). Тудо правящий класс-шамычым, нунын лицемерийыштым, пустоташтым кырен („Евгений Онегин", „Пиковая дама").

Пушкинын пеш кугу заслугыжо тыште: тудо русский литературный йылмым ыштен. Пушкин деч ончыч поэт ден писатель-шамыч нелэ, высокопарный йылме дене юмым, кугыжам, вельможа-шамычым чапландарен возеныт.

Калык тыгай произведений-шамычым ынглен огыл, тудлан нуно огыт кӱл ыле.

Пушкиным подлый пуштмаш калыкын шыде толкынжым тарватен. Кугыжан вельможа-шамыч тиде шыде дечын лӱдын шкеныштын вӱран пашаштым йыштак ыштен шуктынешт улмаш. Великий поэтын капшым йӱдым йышт ялыш нангаеныт да тушакын тоеныт.

Но поэтын гениальный произведенийже-шамычым калык деч тоен кертын огытыл. Кажне лу ий дене, кажне поколений дене тудын возымыжым еҥ-шамыч шукырак да шукырак лудыныт да йӧратеныт. А кызыт, мемнан эпохышто культура пеледме годым, Пушкин—Советский Союзысо чыла калык-шамычын чот йӧратыме поэтше.

Крым, Гурзуф. Тыште Пушкин илен.

Р. ВИНОГРАДОВ.

Уполн. Марглавлита № А—478. Йошкар-Ола, Маргосиздатын типографийже.